

Naš glas

GLASILO KOMBINATA DELAMARIS

INTERNA IZDAJA

LETNIK VII.

IZOLA, januarja 1965

ŠTEV. 1

Naše osnovne naloge

Organizacija Zveze komunistov v kombinatu je imela sredi januarja svojo redno letno konferenco, katere sta se udeležila poleg članov in gostov iz kombinata tudi organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZK tov. Mirko Remec in sekretar občinskega komiteja ZK Izola tov. inž. Ivan Uran.

Poročilo, ki ga je dal sekretar tovarniškega komiteja tov. Martin Kokolj, je osvetlilo naše delo z vseh strani in dalo vrsto pobud za uresničevanje resolucije VIII. kongresa, aplicirane na naše razmere. Delavsko samoupravljanje nasploh je neizčrpno področje dejavnosti komunistov, prav tako pa tudi v našem podjetju, kjer stremimo za tem, da bi bil vsak proizvajalec sposoben upravljavec. Za izvedbo te naloge imamo vse pogoje, dodati pa jim moramo precej sistematičnega političnega dela. Uspeh pri tem bo zrcalo in najzgovornejše merilo naše aktivnosti in resnične zavesti. Iz tega bi morali izhajati pri določanju svojega dela in tudi pri kadrovanju novih članov ZK.

Za tako nalogo se moramo pripraviti in biti predvsem idejno-politično na čistem, odpraviti razlike v politični izobrazbi med ročnim in umskim delavcem in uskladiti svoje delo na vseh področjih.

Načelo delitve po delu bomo uresničili do vseh podrobnosti, če se zavedamo vseh pozitivnih rezultatov, ki nam jih ta prinaša. Prav gotovo je, da za vsako delovno mesto obstaja oblika stimulacije, treba jo je le odkriti in smotrno določiti. Ta naloga je za nas danes še posebno važna, zato smo ji dolžni posvetiti vso skrb in se dela lotiti na pravem mestu. V sistemu nagrajevanja nam naj bo osnova realno ocenjeno delo, vse ostalo ni težko. Konferenca je na ta problem še posebej opozorila, kar moramo šteti kot resen opomin in se lotiti dela.

Pri vsem našem prizadevanju za uresničenje gospodarskih nalog pa ne smemo pozabiti na to, da je naš proizvajalec človek, ki ima poleg vseh vrlih tudi težave in probleme.

To področje našega dela nam nalaga zahtevnejšo nalogo, da bomo znali spriču strukture kolektiva in pogojev dela ohraniti zdravo delovno vzdušje in veder ustvarjalni optimizem.

Čeprav nam priroda dela čisto narekuje ukrepe, ki niso za izvajalca najugodnejši, skrbimo, da bomo to regresirali na drugem mestu. Ustvarimo čimbolj zdrave

in ugodne delovne pogoje, ker le tako bomo zmanjšali stalež bolnih in odpravili plačevanje dodatnih prispevkov.

Konferenca je opozorila komuniste še na vrsto vprašanj, s katerimi se bomo morali spoprijeti. Pri uresničevanju teh nalog se neposredno angažirajo vsi člani kolektiva, ki vidijo koristi od vsega, kar je dobro in napredno.

Zato skrajšajmo pot od besed do dejanj, z lastnim zgledom pokazimo, kar smo rekli, saj bomo le tako uresničili vse, kar je nakazal VIII. kongres in kar je sprejela naša konferenca.

Novi tovarniški komite s sekretarjem Martinom Kokoljem v sredini (ing. Cotič in Sosičeva iz prejšnjega komiteja)

Obveščanje kolektiva

Zaradi obravnave o obveščanju kolektiva je izvršni odbor sindikalne podružnice sklical posebno razširjeno sejo, da bi ugotovil vzroke pomanjkljivosti v sistemu informiranja kolektiva. Posebno se je to nanašalo na dogodke zadnjih dni decembra, ko so delavke v DE predjedi šle do skrajnosti na neumesten način in zahtevale odgovore na nekatera vprašanja. Povod temu dogodku so dale govorice o podelitvi nagrad za uvajanje novih proizvodov v naš asortiment. O podelitvi teh nagrad je na vlogo avtorjev zbrala vse podatke komisija za tehnične izboljšave in izume pri DS in predlog dala v obravnavo UO. Upravni odbor je predlog potrdil in ga dal DS v dokončno odločitev. Psihologa trinajste plače ob novoletnih praznikih je to stvar še potenciala.

Bistvo razprave na omenjeni seji je bilo v tem, da bi pojasnili, ali je bil tak postopek delavk DE predjedi potreben in smiseln. Pri iskanju vzrokov so se vsi strinjali s tem, da je glavni vzrok pomanjkljivo obveščanje kolektiva o vseh mogočih dogajanjih. Iz izkušenj vemo, da se mnogi sklepi, ki bi se morali prenesti med kolektiv, nekje zataknejo. Ali imamo opravičilo za tako ravnanje? Vselej najdemo kup objektivnih razlogov, vendar pa se v srcu zavedamo, da smo napak ravnali. Splošna ugotovitev tega sestanka je bila tudi ta, da se strokovne službe premalo zavzemajo za tesnejšo povezavo s kolektivom. Vendar pa ne leži vsa krivda samo na strokovnih službah. Tudi neposredni proizvajalci po delovnih enotah bi morali postaviti vprašanja o problemih, ki jih zanimajo. Če bi n. pr. oddelkovodjo ali člana DS vprašali za pojasnilo kateragakoli vprašanja, bi prav gotovo dobili odgovor, ali če bi ga ta ne vedel, bi poklicali nekoga, ki bi kolektivu zadevo razložil. Vedno bi se našel potreben čas, da bi sklicali sestanek DE in pojasnili vse probleme, ki kolektiv zanimajo. Tej obliki obveščanja, ki bi prihajala od neposrednih proizvajalcev, bi morali posvetiti vso pozornost, ker se pogosto dogaja, da tisti ljudje, ki so člani samoupravnih organov oziroma strokovne službe, lahko spregledajo določene probleme, ki morda niso bistveni, so pa za kolektiv lahko zelo važni.

Prav tako je bilo ugotovljeno, da bi bilo obveščanje kolektiva lahko veliko boljše, če bi tiste ljudi, ki so zadolženi za prenašanje raznih sklepov in stališč, poklicali na prvo naslednjo sejo, da bi poročali o tem, ali so v delovnih enotah imeli sestanek, o čem so razpravljali in kako so člani DE sprejeli razlago ter pripombe

na to. Kot primer lahko navedem, da je tehnični sektor na zahtevo DS sprejel sklep, da proizvodnim sestankom v bodoče prisostvujejo tudi predsedniki odborov delovnih enot, oddelkovodje pa so zadolženi, da po takem sestanku skličejo zbor DE in poročajo o problematiki, ki so jo obravnavali. Na naslednji seji pa bodo morali o tem poročati tehničnemu direktorju. Gotovo bi tak sklep tudi pripomogel k boljšemu razumevanju proizvodne problematike. V razpravi se je tudi postavilo vprašanje, zakaj so ljudje v DE pri razlagi posameznih problemov, kot so letni plan, razni pravilniki itd.,

nezainteresirani, oziroma da največkrat nimajo pripomb. Razumljivo je, da pripombe lahko da tisti, ki problem vsaj nekoliko pozna in se zaradi tega verjetno nihče ne oglasi. S tem pa ni rečeno, da ljudi tisti problem ne zanima.

Na seji so bili sprejeti zaključki, da se članom kolektiva pojasnijo vprašanja v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov in nagrad za tehnične izboljšave, da se v DE predjedi skliče sestanek, kjer naj se obrazložijo prednosti preselitve oddelka v obrat Iris in točen načrt, kako bo tam urejena organizacija proizvodnje. Za izvršitev teh zaključkov pa je zadolžen sindikalni odbor skupno z organi samoupravljanja.

Inž. E. F.

Razgovor z delegatom na VIII. kongresu ZKJ

Ko se je naš delegat tov. Martin Kokalj vrnil z VIII. kongresa ZKJ, smo ga obsipali z vsemi mogočimi vprašanji. Nekaj vprašanj smo mu zastavili tudi za bralce »Našega glasa«, na katere nam je tov. Martin odgovoril takole:

Na kongresu je bilo govora o marsikaterih pojavih. Kdaj si imel občutek, da se govori o naši organizaciji?

V vseh petih referatih so bila obravnavana taka vprašanja, ki so se nanašala tudi na naše podjetje in na nas komuniste. Bolj konkretno pa je bilo med govorom tov. Tita, ko je poudaril potrebo po nadaljnjem razvijanju in poglobljanju delavskega samoupravljanja za hitrejši in uspešnejši napredek ter med izvajanjem o zastarelih sistemih delitve dohodka. Med govorom tov. Rankoviča pa sem imel občutek, da nas je točno ocenil predvsem v delu referata, ki govori o družbeni odgovornosti in javnosti dela ZK.

Katerim vprašanjem je treba po tvojem mnenju, po sklepih kongresa, posvetiti v naši organizaciji največ pozornosti? Kam usmeriti največ aktivnosti in sil?

Predvsem bi morali komunisti stremeti po uveljavitvi oziroma razvijanju takih proizvodnih odnosov, v katerih bo vsak delovni človek iskal in osvajal najnaprednejši tehnološki proces, to pa predvsem zaradi lastnih in splošnih interesov. Potrebno je torej uveljaviti načelo delitve po delu v vseh primerih, pri tem pa paziti, da ne potrošimo več, kot smo ustvarili. To pa bo možno šele takrat, ko bomo pri nas uveljavili delavsko samoupravljanje v pravem pomenu besede, ne pa da bo samo na papirju, kot je sedaj v nekaterih delovnih enotah.

Govorili ste veliko tudi o skrbi za delovnega človeka, standar-

du in odnosih. Kaj bi bilo po tvojem treba ukreniti v našem kombinatu?

Predvsem bi morali posvetiti skrb delovnim pogojem, v katerih delajo naši proizvajalci. Na marsikaterem delovnem mestu bi lahko s malo dobre volje in z majhnimi stroški izboljšali delovne pogoje.

Kar pa se tiče odnosov, sem mišljenja, da bi jih lahko izboljšali, če bi se predpostavljali, ne mislim samo vodilnih, zavedali svojim dolžnosti, ne samo kot odgovorni oddelkovodje, temveč tudi kot odgovorni pri uveljavljanju delovnih ljudi v samoupravljanju. O standardu pa ne bi rad govoril, ker je že dovolj jasno, da je naša prva skrb prav skrb za boljši standard naših delovnih ljudi. Sposobni smo povsod poudariti potrebo po dvigu našega standarda, ne najdemo pa poti, kako ga dvigniti oziroma realizirati razne razprave in lepe predloge.

Ze samo sodelovanje na takem kongresu je veliko doživetje. Kaj je na kongresu napravilo nate najgloblji, najmočnejši vtis?

Nikdar ne bom pozabil VIII. kongresa, saj je bila to prva priložnost, da sem bil tako blizu naših voditeljev, nekatere pa sem šele prvič videl. O vtisih je zelo težko govoriti, ker jih je bilo mnogo in različnih. Če bi znal pripovedovati, bi bilo v »Našem glasu« premalo prostora, da bi lahko vse objavil.

O čem so te znanci in prijatelji največ spraševali, ko si se vrnil s kongresa?

O vtisih, ki sem jih imel na kongresu, in če bomo komunisti sposobni uresničiti vse zaključke, ki smo jih sprejeli na 8. kongresu. Največ pa jih je vprašalo, kje sem sedel, ker me niso videli po televiziji.

Tov. Lucijan Nemeč je slep, pa si je vendar zaslužil odlikovanje za krvodajalstvo

Na tvojo kri nekdo čaka

Pogosto slišimo posameznike, kako pripovedujejo po povratku iz bolnice: »Zares sem imel srečo, da sem ostal živ po tistem karambolu z avtom, ko sem bil tako poškodovan, da bi skoraj izkrvavel, če ne bi takoj dobil transfuzije krvi.« Ali pa pripoveduje žena, ki je komaj prišla iz porodnišnice: »Pri porodu bi skoraj umrla, tako močno sem krvavela in so me komaj rešili. Kaj bi počeli moji otroci brez matere?« Druga zopet pove: »Zaradi neke razlike v krvi pri meni in mojem možu so morali otroku ob rojstvu zamenjati vso kri, sicer bi umrl.« Nekdo pa pripomni: »Tako sem bil slaboten, da ne bi prestal težke operacije, če ne bi prej dobil transfuzije.« Zopet drugi: »Tako hudo so me prizadele opekline po tistem požaru, da je bilo videti že brezupno. Niti sam ne vem, koliko litrov krvne plazme sem dobil, da sem se končno izmazal!«

V nedogled bi lahko naštevali podobne primere in pri vseh je slišati besede »življenje« in »kri« ali »krvna plazma«. Večina prizadetih, ki so dajali take ali podobne izjave, se zaveda, da bi jih ne bilo več, če ne bi v odločilnem času dobili odrešilne krvi ali krvne plazme.

Manj prizadetih pa se vprašujejo, odkod ta kri, ki so ji dolžni zahvalo, da še danes živijo. Prav tu pa pridemo do tistega, česar bi se moral zavedati vsak človek, pa naj je sam trenutno prizadet ali ne.

Do danes še ne obstaja (in tudi nikoli ne bo obstajala) taka to-

varna, ki bi bila zmožna proizvajati polnovredno kri, kajti kri je proizvod in del živega telesa — življenja. Uporabljajo sicer razne nadomestke za krvno tekočino, ki pa niti zdaleč nimajo vseh lastnosti prave krvi. Edini izvor, pri katerem pridemo do te dragocene tekočine, je samo človeško telo — živ človek in v tem je vsa enostavnost pa tudi delikatnost postopka, kako priskrbeti zadostne količine tega edinstvenega zdravilnega sredstva.

Pri nas imamo odlično organizirano in opremljeno službo, ki skrbi za odvzem, konserviranje, shranjevanje in razdeljevanje krvi (ki je v nedavni preteklosti še ni bilo). Uspeh te službe pa je odvisen predvsem od odziva prostovoljcev, ki so pripravljeni darovati nekaj svoje krvi za reševanje življenja in zdravja tistih nesrečnikov, ki so odvisni od njihove dobre volje. Različne organizacije, na čelu z Rdečim križem Jugoslavije so se zavzele za pridobivanje čimveč prostovoljcev, ki so voljni dati kri pri tej najbolj človekoljubni akciji, in pri tem žanjejo obilo uspeha.

Največja zahvala in priznanje pa gre vsekakor samim krvodajalcem, ki s svojim plemenitim dejanjem dokazujejo svoj visoko razviti čut do sočloveka in zrelost v pojmovanju resnično socialnih odnosov.

Narashčajoči motorizirani promet terja vedno več nesreč in poškodb, pri katerih niso žrtve samo potniki, temveč tudi pešci in drugi uporabniki cest. Pri reševanju nji-

hovh življenj se iz dneva v dan dviga poraba krvi, zaradi česar se v zadnjem času pogosto dogaja, da primanjkuje razpoložljive krvi, kar ima lahko usodne posledice.

Transfuzijska postaja v Izoli je trenutno v hudi stiski. Bolnice zahtevajo vedno več krvi, zaloga krvi se naglo prazni, odziv prostovoljcev, ki ponujajo kri, pa je zelo majhen. Ni prijetna zavest, da je bil najslabši odziv v Izoli ravno v Delamarisu, kjer se je prijavilo sorazmerno najmanj prostovoljcev.

Prepričani smo, da temu ni krivo pomanjkanje človeške plemenitosti in socialne odgovornosti, česar našim delavcem nihče ne more očitati, pač pa je dejanski nezainteresiranosti iskati vzrok v tem, da je bil naš kolektiv slabo obveščen o stanju, v kakršnem je krvodajalska akcija, in pri tem premalo poučen o njenem pomenu.

Vsak človek ima obilo svojih majhnih in večjih skrbi, ki mu poleg utrujajočega dela in raznih obveznosti ter razvedrila tako zaposlijo misli, da pri tem prav lahko pozabi na neko dobronamerno dejanje, za katero se je pred časom navdušil, ki ga pa takrat iz kakršnega koli vzroka ni mogel ostvariti.

Zato zaupajmo našemu človeku in ga od časa do časa spomnimo, da nekdo v bolnici, ki mu visi življenje na nitki, čaka mogoče prav na njega, da se bo odločil ter mu daroval nekaj svoje krvi in ga s tem rešil smrti. Vsakemu izmed nas se lahko danes ali jutri zgodi, da se znajde na bolniški postelji ali operacijski mizi, kjer bo življenje odvisno od krvi, ki jo je tisti čas daroval nekdo, ki ga ne poznamo. Kaj pa če takrat ni daroval krvi...?

Kdor računa s tem, da bo v stiski deležen pomoči bližnjega, sam pa noče pomagati bližnjemu, čeprav bi to lahko storil, je egoist. Za nečlovečnost ni izgovora.

Zamislimo se malo nad tem in odločitev nam ne bo težka.

Vsaka zdrava oseba lahko daruje nekaj svoje krvi brez najmanjših posledic, ker jo zdrav organizem v najkrajšem času nadomesti z novo, kar pri nekaterih deluje celo osvežilno.

Točno so predvidena obolenja in taka stanja, pri katerih se odklanja odvzem krvi zaradi škodljivosti za zdravje tistega, ki bi kri dal, kot za tistega, ki bi jo sprejel.

Vse informacije v zvezi s krvodajalstvom daje za to zadolžen zastopnik Rdečega križa v tovarni tov. Andrej Stres, kakor tudi obratna ambulanta in direktno Transfuzijska postaja v Izoli. Vsi navedeni sprejemajo tudi prijave prostovoljcev.

Pokažimo, kaj smo in ne dovolimo, da bi si drugi o nas ustvarjali napačno mnenje.

dr. Dušan Milutinovič

Zdravstvena preventiva

Svet obratne ambulante je na zadnji seji obravnaval osnutek programa za preventivno zdravstveno službo v tem letu.

Po tem programu, ki bo predložen v odobritev našim samoupravnim organom, je predvideno 1600 sistematičnih pregledov, 100 pregledov pred sprejemom na delo, 16 periodičnih pregledov zaposlenih v ekstrakciji, 58 pregledov delavcev zaposlenih v embalažnem oddelku, 15 pregledov zaposlenih v litografiji in 40 pregledov ljudi, ki delajo v oddelku živil v prahu. Takšni pregledi po posameznih oddelkih so potrebni zaradi posebnih razmer, v katerih ti ljudje delajo in ki bi lahko vplivale na njihovo zdravje.

V program svoje preventive si je ambulanta postavila tudi nadzor nad obolenji in bo ugotavljala vzroke ter ustrezno ukrepala. Nadzirala bo zaposlovanje invalidov in drugih zdravstveno ogroženih delavcev. Spremljala bo morebitne spremembe delovnih pogojev ter vpliv in posledice teh sprememb. Sodelovala bo pri sprejemanju in izvajanju pravilnika HTV in drugih predpisov s tega področja. Poleg tega bo sodelovala pri urejanju pravilne prehrane, preprečevanju nesreč in organizirala zaščitno cepljenje proti gripi in tetanusu.

Za izboljšanje zdravstvene prosvete bo organizirala več koristnih predavanj, na katere že sedaj opozarjamo. Dosedanja praksa je namreč pokazala, da številnim obolenjem, še bolj pa nesrečam botruje neprevidnost in neznanje. Takšna predavanja so tako nujna in potrebna, da bi samoupravni organi lahko odločili, da so obvezna za vse zaposlene.

Bogata razprava je dala vrsto koristnih predlogov za izboljšanje te dejavnosti. Pregledati bo treba vse tiste, ki imajo potrdilo o omejeni delazmožnosti, ker je pri mnogih prenehalo obolenje, zaradi katerega je bilo izdano tako

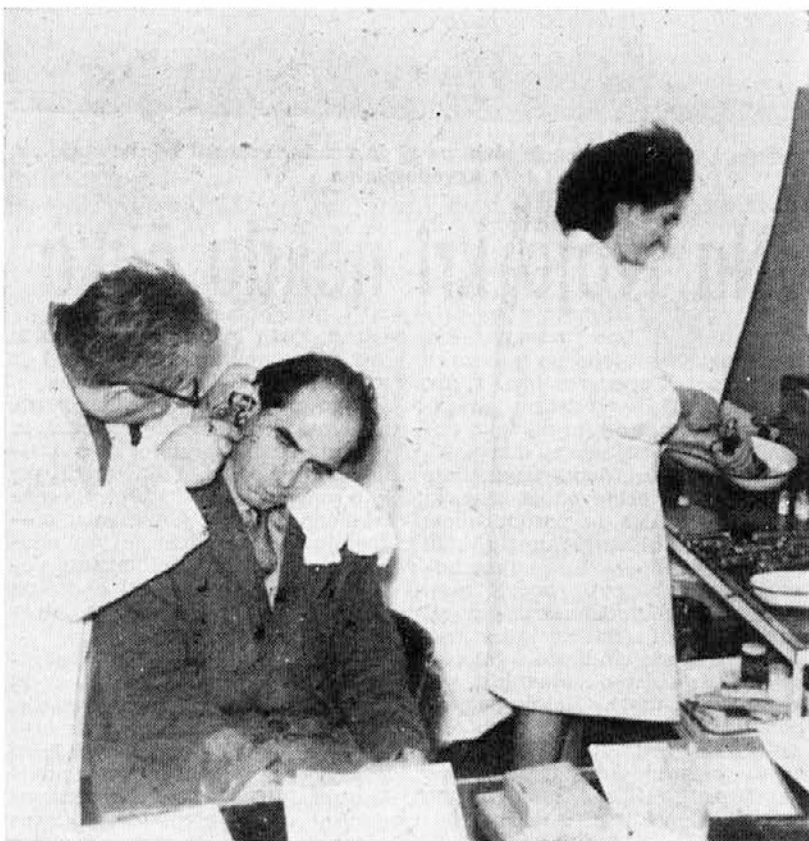
zdravniško spričevalo. Zato preneha veljavnost doslej izdanih potrdil in komur je to še potrebno, se bo ponovno javil na pregled. Evidenco nad temi potrdili bo vodil kadrovsko-socialni sektor, ki bo tudi razporejal ljudi na konkretno delo. Veliko je bilo govora tudi o previsokem staležu bolnih. V minulem letu smo imeli dodatnega prispevka zaradi previsokega staleža 44.989.907 din, rednega pa 34.288.515 din. Tolikšen stalež narekuje proučiti ta pojav in ga z vsemi sredstvi odpravljati.

Prav gotovo k temu prispevajo tudi razni simulanti ali namišljeni bolniki, še več pa dejstvo, da je pri nas od vseh zaposlenih 2/3 žensk, katerim pripada bolniški dopust, kadar je bolna sama, kadar je bolan kdo od otrok ali če je bolan mož. To je ena od neugodnih okoliščin, ki občutno prizadene naša finančna sredstva, mi pa smo pri vsem tem brez moči, ker to določa zakon.

Prav bi bilo, če bi člani našega kolektiva spravili ta pojav na dnevni red na kakšnem organu izven podjetja.

Svet je tudi ugotovil, da bi bilo koristno, če bi obratna zdravnikova boljša poznala problematiko podjetja, zato naj bi jih v bodoče delovne enote vabile na svoje delovne sestanke.

A. B.

Ze majhen zdravnikov poseg veliko pomaga

Obračun » Našega glasa «

V minulem letu je preživel naš list hude čase in je že kazalo, da bo po njem, vendar sta proti koncu leta le še izšli druga in tretja številka.

Vzrok za tako slabokrvnost niso finančne razmere, na katere se povsod izgovarjamo kadar kakšna stvar ne gre, vzrok za to je naš odnos do svojega glasila, ker vanj premalo dopisujemo.

Vrsto pomembnih tolmačenj in drobnih zanimivosti bi lahko povedali našim bralcem in s tem izdatno prispevali k obveščenosti kolektiva na način, ki je za enkrat najprimernejši. Uredništvo pričakuje, da se bo to stanje v tem letu le popravilo in da se bo krog dopisnikov razširil. To z vso upravičenostjo pričakujemo od naših mlajših sodelavcev, da bi tu-

di v naš list vnesli nekaj mladostne svežine.

List je v minulem letu izšel trikrat. Stroški so znašali 450.000 din, honorarji za dopisnike pa 33.500 din. Vsaka izdaja šteje 1.800 izvodov, tiskana je pa na 8 ali 12 straneh. Ker vsi želimo, da bi list izhajal redno vsak mesec, potem sodelujmo in dopisujmo v »Naš glas«.

Uredništvo

Ali bomo morali spremeniti firmo?

V Zvezni skupščini se pripravljajo temeljni zakon o podjetjih, ki uvaja več novosti, ki jih dosedanjji predpisi niso predvidevali. Novi zakon daje v skladu s splošno tendenco našega razvoja vse večje pristojnosti gospodarskim organizacijam, utrjuje njihovo neodvisnost do politično teritorialnih enot in daje močnejšo pravno in ekonomsko podlago samoupravljanju v gospodarskih organizacijah.

Po dosedanjih predpisih so občinske skupščine izdajale dovoljenja za ustanovitev podjetij, ustanovitev obratnih ali poslovnih enot, spojitvev, pripojitvev, podjetij in razdelitev podjetij. Prav tako je občinska skupščina dajala pristanek na spremembo firme, spremembo poslovnega predmeta ali spremembo sedeža podjetja. Po načrtu novega zakona občina teh pravic nima več. Podjetje se lahko ustanovi, če so dani ekonomski pogoji za delo podjetja in če so priskrbljena sredstva za njegovo ustanovitev ter začetek dela. Pred sprejemom akta o ustanovitvi je treba pripraviti elaborat o ekonomski upravičenosti osnovanja podjetja ali investicijski program. O ustanovitvi podjetja mora dati svoje mnenje osnovna zbornica. To mnenje pa ni obvezno za ustanovitelja. V podjetju v izgradnji se osnuje svet, ki ga izvoli delovna skupnost, določeno število članov pa imenuje ustanovitelj. Svet ima iste pravice, kot jih ima delavski svet. O spremembi firme odloča delavski svet podjetja, o spremembi poslovnega predmeta in sedeža podjetja pa po predlogu zakona

delovna skupnost z referendumom. Spreminjalni predlog je, naj bi tudi o tem odločal delavski svet, če tako določi s statutom.

Pomembna je določba, da podjetje lahko prenese svoj sedež iz ene politično teritorialne enote v drugo. S tem je dana možnost podjetjem, da če so v eni teritorialni enoti večji družbeni prispevki, prenese svoj sedež v drugo enoto, kjer so ti manjši. To je lahko močan argument podjetja zoper prekomerno obremenjevanje v občini.

Na novo uvaja zakon pojem združenega podjetja. Kot združena podjetja definira zakon podjetja, ki imajo v svojem sestavu več tovarn, rudnikov, blagovnih hiš, velikih gostinskih objektov ali drugih velikih enot, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prometom, transportom ali gospodarskimi uslugami in so nastala iz prejšnjih samostojnih podjetij na osnovi pogodb o spojitvi in pripojitvi in katerim je s temi pogodbami zagotovljena samostojnost v poslovanju in njihovim delovnim skupnostim samoupravnost.

Status združenega podjetja imajo lahko le podjetja, v katerih na osnovi pogodb in statusa organizacije (enote v okviru združenega podjetja) samostojno delijo dohodek, ki ga ustvarijo, neposredno obračunavajo obveznosti do skupnosti in samostojno razpolagajo s skladi.

Organizacije v sklopu združenega podjetja dobijo svojstvo pravne osebe z vpisom združenega podjetja v register. Te organizacije lahko sklepajo pogodbe v

skladu s statutom, planom podjetja in sklepi organov upravljanja. Organizacijo in položaj združenega podjetja lahko primerjamo s koncernom v zahodnih državah. Z integracijami so nastale zelo različne oblike združevanja, ki so tudi podobne tej predvideni obliki. Vendar pa puščajo določila zakona še vrsto odprtih pravnih vprašanj. Sedanji kombinati bi se morali po sprejemu tega zakona preosnovati v združeno podjetje, ali pa poslovati kot enotna pravna oseba — podjetje, ki pa ima v sklopu več velikih delovnih enot. Seveda bi v tem primeru morali spremeniti firmo podjetja. Ker pa je oblika kombinata kot posebne vrste podjetja že ustanovljeno, je bilo predlagano, da se materija poglavja v združenih podjetjih ponovno obdela. Posebej naj bi bili obravnavani kombinati kot posebna vrsta podjetja, ki nastopa kot enotna pravna oseba in zveza podjetij, ki naj bi bila to, kar predlaga zakon za združena podjetja — organizacija s pogodbo vezanih podjetij, ki so samostojne pravne osebe, vendar pa se iz določenih ekonomskih razlogov združijo zaradi racionalizacije proizvodnje in skupnega nastopanja na trgu.

Poleg navedenih novosti uvaja zakon prokuro, t. j. pooblastilo za sklepanje pogodb, podpisovanje firme in opravljanje drugih pravnih poslov, ki so v zvezi s poslovanjem podjetja. Ta inštitut je znan iz starojugoslovanskega trgovinskega zakona in trgovinskih zakonov zahodnih držav. Prokura mora biti vpisana v register in se podeli lahko le osebam v rednem delovnem razmerju, ki delajo na vodilnih delovnih mestih.

Pri združevanju ali pripojitvi podjetij, izločitvi posameznih delovnih enot v samostojno podjetje ali razdelitvi podjetja ni več potrebno soglasje občine, pač pa daje ta le svoje mnenje. Sklep o združitvi, pripojitvi ali razdelitvi podjetja se lahko sprejme le na osnovi referenduma. Pred sklepanjem o združitvi, pripojitvi ali razdelitvi je treba pripraviti elaborat s proizvodno, tehnično in ekonomsko finančno analizo, s katerim morajo biti seznanjene delovne skupnosti; prav tako je potrebno mnenje občine. Sredstva, pravice in obveznosti podjetja, ki se deli, razdeli delavski svet podjetja na predlog posebne komisije.

Kot vidimo iz teh novosti, je bil cilj zakonodajalca, da čim bolj utrdi samostojnost podjetij, kajti le z utrjevanjem samostojnosti podjetij se krepi tudi samoupravljanje in vloga samoupravnih organov v podjetjih.

JR

Disciplina in kaznovanje

Disciplinski organi podjetja so v letu 1964 obravnavali 50 primerov kršitev delovne discipline. Od tega je za 37 primerov odločal glavni direktor, 12 hujših kršitev discipline je obravnavala disciplinska komisija, en primer prekrška člana delavskega sveta pa je bil odstopljen disciplinskemu sodišču pri Skupščini občine Izola, ki je odločalo o kazni.

Disciplinski organi so v minulem letu izrekli 17 opominov, 1 ukor, 5 strogih javnih ukorov, 22 denarnih kazni, 1 kazen odstranitve s položaja za dobo enega leta, 1 odstranitev s položaja za dobo treh let in 3 kazni odpusta iz gospodarske organizacije.

V naštetih kaznih sta upoštevana tudi 2 primera pritožb zoper

odločbo o kazni, ko je disciplinsko sodišče pri Skupščini občine Izola znižalo kazen, ki jo je izrekla disciplinska komisija kombinata.

Po naravi prekrškov je bilo največ kazni izrečenih zaradi zamujanja (23), od ostalih prekrškov je bilo največ primerov vinjenosti med delovnim časom, drobnih tativ in nevestnega opravljanja dela. Med kaznovanimi je 25 moških in 25 žensk.

Če primerjamo delovno disciplino v letu 1964 s preteklimi leti, vidimo, da se je delovna disciplina izboljšala, saj je bilo prekrškov mnogo manj — število kazni se je vedno gibalo nad 60, v letu 1963 n. pr. 62.

Teža ozkega grla ne bo več

Preselitev antipaste

Vedno večja potrošnja konzerv predjedi doma in po svetu nam nalaga vedno večje dolžnosti pri večanju proizvodnje, pri širjenju asortimenta, pri varovanju kvalitete in prilagajanju okusu potrošnika. Vsakoletno povečanje proizvodnje nam povečuje tudi težave in skrbi. Tu je mišljen predvsem interni transport, ki je precej kompliciran in zato tudi drag. Vzrok temu je lokacija predelovalnih prostorov. Skladišča zelenjave so dokaj obsežna in na različnih krajih — celo v obratu IRIS. Oddelek za polnjenje doz je v nadstropju glavne zgradbe obrata ARGO, sterilizacija in kotlarna v pritličju v drugi zgradbi — vsa ta lokacija ne more dati zaželenega racionalnega tehnološkega procesa, ki ga pa žal diktirajo podedovani razpoložljivi prostori. Tisti, ki so zaposleni v obratu ARGO, prav dobro poznajo te probleme, saj vsak dan lahko vidijo cestišča v Argu, kjer je nenehni promet, še hujska zadeva pa je dvigalo. V letu 1964 smo prevozili okrog 4000 ton konzerv predjedi in 1000 ton juh. Za tako količino je bilo potrebno prepekljati v prvo nadstropje in nazaj približno 10.000 ton materiala. Če to razdelimo na 300 delovnih dni, pomeni vsak dan 34 ton transportiranega blaga. Ne samo, da postaja dvigalo grlo transporta, ampak tudi manipulacija sama je precej zahtevna. Ali si lahko zamislimo

generelni remont dvigala oziroma vgradnjo novega dvigala brez občutnega zastoja proizvodnje antipaste? Niti dvigalo niti električni voziček, nič ne sme odpovedati, da je potek proizvodnje nemoten. Razmišljanja o tem, kako zmanjšati število zaposlenih pri internem transportu in s tem zmanjšati proizvodne stroške, so privedla do predloga strokovnega kolegija delavskemu svetu o preselitvi oddelka predjedi v obrat IRIS. Ljudi, ki so sedaj pri transportu, bomo lahko porabili drugje, saj potreba je še veliko. Pričakovanja so naslednja: Tehnološka pot je zamisljena v pritličju desnega dela hale v zgradbi za predelavo sveže ribe IRIS. Od pripravljanja zelenjave do končnega proizvoda gre proces v eni smeri, kar pomeni njegovo bistveno izboljšanje. Število zaposlenih pri internem transportu se bo zmanjšalo.

V dobi manjšega ribolova sedanjí kadri pri predelavi sveže ribe lahko priskočijo na pomoč pri izpolnjevanju planskih nalog antipaste in obratno, pri večjih količinah ulovljene sveže ribe v sezoni kadri z oddelka predjedi pomagajo pri predelavi sveže ribe.

Oba oddelka bosta namreč v isti zgradbi in bosta uporabljala iste avtoklave in iste zapiralne stroje.

Koncentracija zapiralnih strojev bo omogočila boljšo izkoriščenost, boljši pregled nad stanjem strojev,

v primeru popravila enega stroja ne bo občutnega zastoja. Popravilo in vzdrževanje bo lažje zaradi bližine delavnice, ki se bo specializirala za to vrsto strojev.

Interni transport do skladišča izdelkov je skrajšan in bo enostaven. Koncentracija procesov, skrajšanje poti: priprava zelenjave — vlaganje zelenjave, sterilizacija, kontrola — ekspedit — vse to nam prihrani okrog 30 do 35 ljudi, ki jih bomo lahko vključili v direktno proizvodnjo.

Razen že omenjenih prednosti se nam nudi večja možnost za prehod na skrajšan delovni čas z uvedbo dveh izmen.

Priprave za preselitev so precej obsežne: Potrebno je dokončati rekonstrukcijo proizvodne hale, vgraditi in popraviti instalacije, urediti kanalizacijo, popraviti tlake, dodatna dvorišča in cestišča, dobaviti in montirati manjkajoče transportne naprave, preseliti in vgraditi avtoklave in ostale stroje. Poleg naštetega je izredno važno, da se usposobijo sanitarije in garderobe za celotni kolektiv DE antipaste. To je bilo dosedaj v tej delovni enoti precej pomanjkljivo in ni več ustrezalo sedanjim zahtevam.

Z opisano preselitvijo pa bo istčasno razbremenjen obrat ARGO. Tu bo potem možno bolje urediti higienske razmere, tehnološke procese, ostale proizvodnje in skladišča.

Pri tem zahtevnem delu so bile potrebne študije okrog energetskih izvorov pare in elektrike, kapacitete napeljav za sladko in morsko vodo, študija prometa na področju obrata IRIS, ki bo precej večji, študija o potrebnih skladiščnih prostorih za zelenjavo, embalažo in ves ostali potrebni material za proizvodnjo predjedi.

Ta rekonstrukcija pa bo prinesla še druge ugodnosti.

Boljši delovni pogoji — več svetlobe, čisti in topli prostori, urejene sanitarije in garderobe — se to bo prineslo ljudem več veselja in delovnega elana. Taki udobni delovni pogoji bodo prav gotovo ugodno vplivali tudi na z lrajve zaposlenih.

Najbolj ugodno razliko v delovnih pogojih bodo občutile skupine, ki delajo pri predelavi zelenjave, transportna skupina, skupina pri sekanju in čiščenju tune, skupina pri sterilizaciji, pranju in kontroli konzervnih doz, kar predstavlja veliko izboljšanje delovnih pogojev za več kot pol celotnega kolektiva antipaste. S preselitvijo bo kolektiv pridobil na enotnosti, kar je sedaj preprečevala že omenjena razbita lokacija po obratu ARGO.

Mislimo, da ni želja samo ožjega kolektiva antipaste, ampak celotnega delovnega kolektiva kombinata, da se ta obrat preseli čimprej — po izgledih pa že v prvem tromesečju, kar je tudi najbolj ugodno glede na dinamiko proizvodnega plana.

Besedo imajo ribiči

Naš kombinat ima v ribištvu že dolgoletno tradicijo. Z združitvijo flot bivšega Irisa in Ribe je nastalo slovensko brodogradništvo, ki po številu ladij spada med največja na Jadranskem morju. Primerjava ulova po posameznih podjetjih pa pokaže, da je Delamaris po uspehih daleč spredaj in da je obstoj naše flote več kot upravičen.

Vsak delavec Delamarisa pozna naše ladje, predvsem tiste, ki so stalno v Izoli — kdo ne ve za Deklico, Zarjo, Trsko, Vesno, Primorko itd. Tudi domači in tuji turisti so poleti večer za večerom pozdravljali naše ladje, ki so odhajale na ribolov. Kdor pa je le enkrat preživel noč z ribiči na morju, ne bo nikoli več pozabil lepote morja ponoči, vznemirljivosti ob dviganju mreže, migetajočega plena in okusne pečene ribe.

O teh naših ladjah, o ljudeh, ki delajo in živijo na njih, o njihovih uspehih, napakah, radostih in težavah večina vse premalo ve, zato je prav, da o njih spregovorimo.

Pravijo, da je statistika tretja največja laž, nekaj pa je vendarle potrebujemo: Delovna enta ribolov šteje 24 ladij, od katerih je 13 stacioniranih v pristaniščih Poreča, Fontana, Tara, Novigrada, Pule in Medulina, ostale imajo kot matično pristanišče Izolo. Lanskoletni uspeh najbolje pokaže številka: ulovili smo 225,7 vagona rib v vrednosti (fakturirani prodaji sveže ribe) 305,5 milijona din. Drži sicer, da so stroški vzdrževanja visoki — v enajstih mesecih lani 329,1 milijona, toda realizaciji bi lahko prišteli še približno 10 milijonov razlike med prodajno in prodajo ribe fakturirano ceno. Uspeh flote je torej večji, če v obračun vključimo tudi uspeh prodaje sveže ribe, ki je v bistvu dopolnilo našemu, a se izkazuje posebej. Zato je bilo dolgo časa nepravilno mnenje, da flota služi z izgubo. Šele v zadnjem času se uspeh ribolova izkazuje kompleksno in je naša aktivnost pravilno prikazana.

Če govorimo o naših uspehih, je prav, da omenimo naše najboljše ladje. To so: Zarja z letno realizacijo 17,1 milijona dinarjev, Golobica 16,4 milijona in Primorka s 16,2 milijona. Te ladje zaslužijo odkrito priznanje in pohvalo; prav bi bilo, da prejmejo tudi zaslužen nagrado. Slabše ladje so bile Prstak s 3,5 milijona realizacije, Iglica s 6,2 milijona in Zlatoperka s 7,8 milijona letne realizacije. Ta njihov neuspeh je treba pripisati predvsem tehničnim in kadrovskim težavam, razen v primeru ladje Prstak, kjer je bila krivec za neuspeh neodgovorna in samoglava posadka, ki je bila zaradi neuspeha in nediscipline ko-

nec leta — sicer že kasno — razformirana. Naštete primerjave in primeri nam jasno pričajo, koliko vpliva resnost, složnost in odgovornost dela posadke na njen uspeh.

Od vseh ladij ima samo ena posadko, v kateri so — izvzemši kapitana, ki je po rodu iz Medulina — sami Slovenci. Mlada slovenska posadka je na ladji Riba-1 pričela z delom sredi lanskega leta in dosegla lepe uspehe. »Nautilus«, kot svojo ladjo sami imenujejo, je zadnje mesece kljub slabemu vremenu stalno kočarila v Kvarneru in z ulovom bele ribe dosegla zadovoljivo realizacijo. Če pogledamo strukturo skupnega ulova, vidimo, da odpade velik del na papalino, ki jo v jesenskih mesecih ulovimo v sunkih, ki povzročajo težave in skrbi vsemu kolektivu. Lani je bilo naenkrat — v razdobju desetih dni — ulovljenih 60 vagonov tega dragocenega plena. Prodaja sveže ribe je v tej težki situaciji odlično rešila problem; riba je bila predelana, prodana ali zmrznjena, tako da

je za ribjo moko šla le manjša količina. Tudi ob grozeči prepovedi ulova zaradi prevelikih količin rib je bil problem rešen v splošno zadovoljstvo. Sama tovarna je za predelavo najbolj potrebovala sardele, ki pa smo jih ulovili premalo. Opaziti je, da je ulov te ribe vsako leto manjši in bo treba poiskati način, kako povečati ulov.

Leto 1964 ni prešlo brez težav. Nekatere smo odpravili, druge spet se bodo ponavljale tudi letos in ne le po naši krivdi. Najbolj pereč nerešen problem je preskrba z nadomestnimi deli za ladje. Dobava je bila lani neredna, dogajalo se je, da so bili deli neustrezni in so povzročili samo večje stroške in težave, ker so bile ladje (n. pr. Zarja) dalj časa nesposobne za redno delo. Pomanjkanje sredstev za vzdrževanje se nam pozna pri opremi ladij. Samo primer: vsaka ladja, ki kočari, mora imeti rešilni čoln in drugo predpisano opremo. Pomorski predpisi ne poznajo usmiljenja in izjem, zato se dogaja, da zaradi slabe opreme

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ribiške ladje v popravilu

Večanje ribolova na Poljskem

Po pisanju »Polish Economic Survey« poljski ribolov vidno narašča. Tega ne dokazuje le povečana to-nazna ribiške flote in povečan ulov v letu 1964, ko so ujeli ca. 240 do 250 tisoč ton, ampak tudi povečano ribolovno področje.

V začetku sedanjega petletnega plana je imela poljska ribiška flota samo eno ladjo za predelavo rib. Ta ladja je na Atlantiku nalovila in takoj predelala okoli tri tisoč ton rib letno.

Besedo imajo ribiči

(Nadaljevanje s 7. strani)

plačujemo kazni za prekrške, ali pa ostajajo ladje vezane v pristanišču — ker ni sredstev za nabavo opreme.

Spet drug problem so kadri, posebno motoristi in kvalificirani ribiči. Odkar ni več ribiške šole v Piranu, priliva kvalificiranih kadrov skoraj ni. Zagrešeno je mnenje, ki ga večkrat slišimo, da je za ribiča vsakdo dober. Iz te zagate s kadri si pomagamo z dopolnilnim izobraževanjem obstoječih kadrov. V lanskem letu smo poslali 4 ribiče na tečaj za ladijske motoriste — opravili so ga vsi in sedaj so pozimi na praksi v naši mehanični delavnici. Ker večina naših ribičev dela na ladji že leta, ne da bi v tem času pridobili kvalifikacijo, smo tudi v tej smeri storili potrebno. Letos se bo formirala komisija, ki bo ocenjevala osnovno znanje o ribištvu in si bodo ribiči s tem izpitom lahko pridobili kvalifikacijo kvalificiranega ribiča.

Težava je tudi v organizaciji dela, ker so ladje raztresene po vsej Istri in je stik otežkočen. Prav to je glavni razlog, da mnogo naših ribičev ve le to, da so zaposleni v Delamarisu, ne vedo pa ničesar o podjetju samem, o delu, uspehih in težavah v njem. Ker tudi ljudje v kombinatu vedo o ribičih malo ali nič, je medsebojno razumevanje in sodelovanje otežkočeno. Pogosto slišimo mnenje, da je ribič človek, ki pol leta prespi, ki po gostilnah kvarta, popiva in razgraja in krađe ter prodaja ribe. Ničesar pa ne vedo o ribiču-proletarcu, ki je odvisen samo od vremena, morja, sreče in ribe, saj če ničesar ne ulovi, nima sredstev za življenje. Ribiči nihče ne vidi, ko cele noči prebedi v megli, dežju in nevihtah, brez udobne domače televizije in kina, saj je obisk kina za ribiče že praznik!

Zima je, nekateri ribiči so zaposleni v tovarni, drugi lovijo s svojimi mrežami, ladje pa samevajo v pristanišču in čakajo maestral, da jih povede nazaj na morje.

Konec minulega leta pa je imela Poljska že deset takih ladij-tovarn in deset srednje velikih ladij za zmrzovanje rib.

Te ladje-tovarne nalovijo na Atlantiku letno okoli 50 tisoč ton rib. Letos je dobila poljska ribiška flota še štiri take ladje-tovarne, dve manjši ladji za zmrzovanje in pet velikih ladij novega tipa za zmrzovanje rib.

S tako povečanim ladjevjem pričakujejo letos 20 tisoč ton ulova. Celotno povečanje ulova izhaja iz lova na Atlantiku, atlantski ribolov pa tvori 30 odstotkov vsega poljskega ribolova.

Pričakujejo, da jim bo leta 1970 dal morski ribolov 420 tisoč ton rib. Doseganje analize razvoja pa so pokazale, da bi tudi brez nadaljnega povečanja flote dosegli 450

tisoč ton letno, od tega več kot polovico iz lova v Atlantiku.

Konec leta 1970 bo imela Poljska 33 ladij-tovarn, 43 ladij-hladilnikov, tri velike matične ladje za ladjetovarne in tri specialne ladje za lov tunov.

Ladje-tovarne bodo specializirane za lov na polenovke v severozahodnem delu Atlantika, medtem ko bi ladje-hladilniki lovile v tropski coni Atlantika. Planirajo, da se bo ulov bele ribe do leta 1970 potrojil v primerjavi s sedanjim stanjem. S povečano proizvodnjo ribjega olja in ribje moke, ki ga bodo dale ladjetovarne, bodo krile vse potrebe doma, prihodnje leto pa bo farmacevtska industrija že izvažala ribje olje in vitaminske koncentrate, ki jih pridobivajo iz tega olja. Proizvodnja ribje moke bo leta 1970 dosegla 27 tisoč ton letno.

(Po privrednem pregledu)

S SEJ DELAVSKEGA SVETA

Na 8. seji je delavski svet obravnaval in tudi potrdil pravilnik o normah. Razprava se je raztegnila še na drugo področje, predvsem na osebne dohodke, standard, novoletne nagrade itd. Slišati je bilo zelo nasprotujoča stališča, vmes tudi taka, ki ne spadajo na delavski svet. Prav gotovo bi storili neopustljivo napako, če bi poslušali tiste, ki so predlagali, naj bi sredstva, namenjena za nujno obnovo in rekonstrukcijo, razdelili v obliki novoletne nagrade oziroma trinajste plače. Trditev, da si novoletne nagrade in trinajste plače delijo razna manjša podjetja in ustanove, se ni opravičilo, da bi mi porabili tisto, kar nam je nujno potrebno za naš nadaljnji razvoj in obstoj sploh. Delavski svet je razumel, kaj boli in tišči naše ljudi in kako posameznike tarejo socialne razmere, zato je odločil, da se kot novoletna nagrada izplača vsakemu po 10.000 dinarjev.

Komisija za investicije je predložila svoj predlog o sredstvih, ki so potrebna za investicijsko vzdrževanje. Predlog vsebuje, kaj in kako bomo obnavljali v tem letu. Lani smo imeli v te namene 3,5 % od vrednosti osnovnih sredstev. Sedaj pa, ko se je dvignila režijska ura v naši delavnici in se je podražil material, ta odstotek ne zadošča več. Sprejet je bil predlog, da se letos porabi za investicijsko vzdrževanje 5,9 % od vrednosti osnovnih sredstev, kar da 184 milijonov din.

Veliko razpravljanja je bilo o tem, ali so naši sodelavci o vsem dovolj seznanjeni in poučeni. Praksa je namreč pokazala, da vsakdo lahko pride do točne informacije, če ga ta zanima. Obrne

naj se na člane samoupravnih organov ali na svoje predpostavljene in dobil bo točen odgovor. Ugotovljeno pa je bilo tudi, da med samoupravnimi organi po delovnih enotah in vodstvi enot ni tiste povezave, ki bi zagotovila zadovoljivo obveščenost celotnega kolektiva v enoti. Zato je delavski svet odločil, naj bodo na proizvodne sestanke vselej vabljeni tudi predsedniki odborov delovnih enot. Na teh proizvodnih sestankih se bodo vselej pogovorili o sklicanju zbora delovne enote in kdo od vodilnih naj bi prišel na ta zbor.

Ker je bila to zadnja seja v letu 1964, je delavski svet opravil še vrsto odpisov, ki so jih pripravile in predložile komisije, tako da smo šli v novo leto brez nekurantne robe in dotrajanih osnovnih sredstev, da bo naša bilanca čim bolj realna.

Pri teh odpisih je delavski svet precej trdo ponovil navodilo, kaj in kako naj ukrepajo skladiščniki, kaj pa komisija za kontrolo kvalitete zalog, kadar se pojavi kakšen material, ki je za odpis.

A. B.

»NAS GLAS« izdaja kolektiv
konzervne industrije »DELA-
MARIS« Izola — List urejuje
uredniški odbor. — Odgovorni
urednik AVUGUST BREZAV-
ŠČEK — Tiska tiskarna ČZP
Primorski tisk v Koprju.

Pred volitvami

Prva faza priprav na bližnje skupščinske volitve — evidentiranje možnih kandidatov je prav gotovo najbolj zahtevna pa tudi najpomembnejša. V tej fazi naj bi se zbralo čimveč predlogov za kandidate za odbornike občinske in poslance republiške ter zvezne skupščine, ki jim poteče mandat aprila letos.

Bistveni elementi pri predlaganju in izbiranju kandidatov naj bodo: družbeno-politična aktivnost in konkretni prispevki k razvojnemu socialističnim procesom v naši družbi, delovne in moralne kvalitete ter pridobljeni družbeni ugled.

Uspešno uresničevanje vloge predstavniških teles terja ustvarjalno delo odbornikov pri pospeševanju in poglobljanju neposredne socialistične demokracije, pri intenzivnem gospodarjenju, neposredni delitvi dohodka po delu, izboljševanju življenjskega standarda in kulturne ravni, zahteva ljudi, ki imajo razvit občutek za socialistično solidarnost, humanizem in družbeno odgovornost.

V našem volilnem sistemu je kandidiranje najpomembnejši del volilnega procesa. Tu pa je potrebno kar najbolj neposredno sodelovanje občanov pri kandidiranju odbornikov in poslancev. Občani imajo pravico, da kandidirajo enega ali več kandidatov. Bistvo demokracije sicer ni v številu kandidatov, ampak v upoštevanju pravic občanov, da neposredno podajajo svoje predloge in izbirajo kandidate v vsem volilnem procesu. Volitve v predstavniške organe v našem družbenem sistemu niso boji med ljudmi in raznimi skupinami za položaje v sistemu oblasti, ampak pravica občanov, da na podlagi svojih izkušenj v samoupravljanju izbirajo ljudi po njihovih delovnih kvalitetah in družbeni veljavi. Tako pomeni že samo kandidiranje v širokem in demokratičnem postopku pomembno družbeno afirmacijo — priznanje.

Letos poteče mandat vsem zveznim poslancem, ki so bili izvoljeni v našem okraju. Poslance za republiško skupščino volimo skupaj z občino Piran, mandat pa poteče Romani Palčič v gospodarskem zboru in Leu Fusilliju v kulturno-prosvetnem zboru.

V občinski skupščini poteče mandat naslednjim:

I. OBČINSKI ZBOR

1. Vidi Blažina v I. volilni enoti: Morova, Dantejeva in Tomažičeva ulica

2. Dragu Lenčku, III. v. e.: Prešernova, Vodovodna, E. Vatovec, Kosova, Kajuhova, Pri vodnjaku

3. Oskarju Joganu v V. v. e.: Ul. svobode, Brkinska, Cankarjev drevored, Plenčičeva

4. Gabrijelu inž. Cotiču v VII. v. e.: Ob starem zidovju, Trg pa-

dlih, Kosovelova ul. do 18 h. št., Zušovičeva, Premrlova, Piranska, Gortanova

5. Romanu Pavliniču v IX. vol. e.: Ul. ob stari bolnici, Koprška, Dvorjišna ul.

6. Vincencu Buonassisiju v XI. v. e.: Gregorčičeva, Cegnarjeva, Kažipotna ul.

7. Alojziji Čotar v XIII. v. e.: Trinkova, Gramscijeva, Krpanova, Smaregljeva, Kopališka ul.

8. Ludviku Fornazariču v XV. v. e.: Ob pečini, Kosovelova od 19. h. št. dalje, Tovarniška, Ul. 11. julija, Aškerčeva

9. Francu Bečaju v XVII. v. e.: Baredi, Šared, Vinica

10. Brunu Klevi v XIX. v. e.: Malija

II. ZBOR DELOVNE SKUPNOSTI

1. Filipu inž. Kolencu — SGP Stavbenik

2. Ludviku Sanaboru — trgovina in gostinstvo

3. Franju Mihni — obrt (razen Obnove in Male opreme)

4. Aniciju Gregor — Delamaris: oddelek predelave rib Iris

5. Mariji Kaligarič — Delamaris: odd. predjadi in zelenjave Argo

6. Italu Delloreju — Delamaris: orodjarna, zabojarina, sodarji, kotlarna, zidarji, pleskarji idr.

7. Jožetu Lampetu — Mehantehnika: stiskalnica, računovodstvo, nabava.

8. Milanu Veselu — kmetijstvo

9. Jerneju Humarju — slovenska osemletka

10. Jožetu dr. Trstenjaku — Bolnica in Zdravstveni dom

11. Mari Grželj — uprava Obs in družbene organizacije

Doslej so organizacije, skupine občanov in posamezniki predlagali naslednje kandidate:

Za zvezno skupščino:

Milana Vižintina iz Nove Gorice, Marka inž. Stokina (Tomos), Julija dr. Titla iz Ljubljane (VPS), Marijo Vogrič iz Kopra (Okrajni sindikalni svet), Marjana Rožiča iz Kopra (Okrajni sindikalni svet), Nerinje Gobba-Gina, Izola.

Za republiško skupščino:

1. Enia Agostinija, ravnateljka Italijanske srednje ekonomske šole, Izola, za kulturno prosvetni zbor

2. Za gospodarski zbor republiške skupščine pa so bili predlagani: Filip inž. Kolenc, Stavbenik, Plinio Tomasini, Mehantehnika, Vlado inž. Pižent, Mehantehnika, Ivan inž. Pivac, Mehantehnika.

Za občinsko skupščino je volilna komisija pri občinskem odboru SZDL prejela naslednje predloge za kandidate za odbornike:

I. Občinski zbor:

Jelka Pavlica, vzgojiteljica v VVU, Alma Stubelj, šivilja v bolnici Izola, in Andreina Pečar iz Mehantehnike za III. volilno enoto. Giovanni Cavalich, vodoinstalar, Rižanski vodovod, in Norma Hrvatina, blagajničarka, kino Zvezda, za V. volilno enoto.

Marjan Jerman, Klavdijo Čok, kmet in Danilo Rožac, Mavrica — trgovski pomočnik za XVI. volilno enoto.

Ernest Babič, obrtnik — zidar za XIX. volilno enoto.

II. Zbor delovne skupnosti:

Štefan Domadenik, Stavbenik; Aleksander inž. Slekovec, Stavbenik; Ahmed Kadič, Stavbenik.

Ludvik Klemenčič, Darko Kos, Miro Šimer, Stane Rener, Bruno Toncetič, Slavka Trpin, Marko Kren, Matjaž inž. Bratovž, Bruno Gasperini, Bruno Moimas iz Mehantehnike.

Malči Dolenc, Marjan Sočan, Jože Buh in Mara Grželj iz uprave Obs in družbenih organizacij.

Evidentiranje kandidatov nima samo namena, da bi na čim demokratičnejši način opravili volitve v predstavniške organe, ampak da bi se tudi ustvarila kadrovska evidenca za bližnje volitve političnih organizacij, delavskih svetov itd. Zato se lahko evidentiranje kandidatov opravi tudi za volilne enote, v katerih letos odbornikom ne poteče mandat.

V oddelku predelave rib

NEKAJ VTISOV IZ MOSKVE

Ze vrsto let smo se ozirali proti vzhodu in iskali odgovora na vprašanje, ali ni tako ogromna dežela, kot je SZ, morda tudi za nas zanimivo tržišče. Običajna pot, ki jo uberemo na novih tržiščih, ni rodila nikakršnih uspehov. Na naša pisma s ponudbami za sodelovanje ni bilo nikakršnega pravega odziva. Tako je prišlo do sklepa, da na kraju samem proučimo naše perspektive glede poslovnega sodelovanja s to državo.

Poslovno poročilo o potovanju je sicer zajelo glavne značilnosti tega tržišča, ni pa seglo na področja, ki niso v neposredni zvezi s posli, vendar bi morda kljub temu mogla biti za koga zanimiva. V naslednjem bom skušal podati nekaj vtisov s potovanja in to v več ali manj nestrokovni obliki, kajti v tem poslu nimam rutine. To naj mi bo tudi v opravičilo, če tole kramljanje ne bo povsem ustrezalo vsem zahtevam tovrstne beletristike.

Potovanje v Sovjetsko zvezo je celo za naju, ki po mnenju nekaterih veljavo za evropska potnika, predstavljalo nekaj posebnega in nama je bilo nekako tesno pri srcu, ko sva v Beogradu vstopila v ruski spalnik. Svojevrsne razmere v tej zemlji, o kateri smo leta in leta brali in poslušali, so pač pustile v človeku nek čuden dtjem o skrivnostnih razmerah, ki so tam včasih vladale in se je morda še do danes kaj takega »skrivnostnega« ohranilo. V zelo udobnem spalniku sta se nama obema hkrati ustavile oči na nekem predmetu, podobnem zvočniku, v kotu kabine. V spomin nama je šinilo tisto zlato pravilo o molčečnosti in nevarnostih, ki so grozile včasih kršilec tega pravila in da moderna tehnika komunikacij kaj lahko preko takegale zvočnika prenese izgovorjeno besedo kamorkoli... Potolažena sva bila, ko se je iz zvočnika oglasila prijetna glasba.

Največjo skrb so nama prizadela izkušnje potovanj z našimi spalniki, ki ti v najhujši zimi postrežejo z največjo vročino ali pa te tudi pustijo precej na hladnem. Ruski spalnik je bil glede temperature, ki je vedno enaka, in glede opreme ter udobnosti res odličen. Steklenica našega konjaka je vzpostavila odličen stik z obema sprevodnikoma, ki se menjata v službi vse do Moskve. Na najin

Univerza Lomonosova, ena od najimpozantnejših zgradb Moskve

najmanjši mig je bila vsaka želja takoj izpolnjena, na mizi je bilo vedno dovolj toplega ruskega čaja. Dvojna stekla na oknih, ki se ne odpirajo, in odlično zračenje omogočajo — kljub dolžini — dva dni in dve noči iz Beograda do Moskve — zelo udobno potovanje. Zelo posrečeno je rešeno tudi vprašanje prehoda z našega tira na ruski v Čopu na madžarsko-sovjetski meji, ki je za potnika neopazno. Cel vagon dvignejo, mu v nekaj minutah menjajo kolesa oziroma celotno »šasijo«, če uporabim avtomobilski izraz, ki je morda za železniško vozilo drugačen.

Vsekakor je treba pohvaliti tudi točnost in hitrost, s katero se odvija železniški promet. Po nekajurnem potovanju brez postanka smo prispeli na postajo do minute natančno po voznem redu. Posebno je bilo to vidno na povratku, ko smo v Subotico prispeli točno po voznem redu, od Subotice do Beograda pa smo napravili za dobro uro zamude. To je po izjavah sprevodnikov skoraj reden pojav.

Ko je že govora o prometu, je treba kaj povedati tudi o moskovski podzemni železnici, ki velja za eno izmed najlepših, če že ne za najlepšo na svetu. Vsaka postaja je umetnina zase in vsaka ima svojo arhitekturo. Obilje marmorja raznih barv, pestri lestenci in izredna čistoča, to so značilnosti tega podzemnega sveta, ki je tudi v tehničnem pogledu resnična mojstrovina. Zmogljivosti tega metroja so ogromne, nihče ne kupuje listkov, vsak vhod ima serijo avtomatov, kamor vržeš kovancec za pet kopejk in prižge se napis. Idite! Brž ko si v notranjosti, se lahko za teh pet kopejk voziš ves dan. Nekatere proge in postaje so zelo globoko pod zem-

ljo in te tja hitro popeljejo pomične stopnice.

Tudi cestni promet je zelo velik, poleg velikega števila avtobusov je v Moskvi baje nad 15.000 taksijev, ki so razmeroma zelo poceni.

V želji, da bi kar najhitreje prišla do kakih poslovnih rezultatov, sva se takoj po prihodu v Moskvo v petek zjutraj obrnila na direkcijsko podjetje, s katerim smo doslej korespondirali, s prošnjo, da bi naju sprejeli. Zahtevali so številko telefona najinega hotela in povedali so, da bova v kratkem obveščena o času sestanka. Ni bilo treba čakati dolgo, ko sva prejela telefonsko obvestilo, da so si rezervirali čas za sestanek z nama naslednji četrtek. Osupnila sva v prepričanju, da sva midva in najino podjetje padla v nemilost, še preden so nas prav spoznali. Od predstavnikov drugih podjetij sva izvedela, da se je tudi njim podobno godilo. Med posameznimi poslovnimi sestanki mine običajno po teden dni ali še več.

Vsako zadevo obravnavajo na raznih instancah, preden je godna za dokončen zaključek. Mesec dni je tako rekoč minimalni čas, v katerem je možno nek posel začeti in tudi dokončati, če gre seveda vse po sreči. Sestanki so zelo uradni in suhoparni, pogrešala sva tudi vonja po kavi, ki se po jugoslovanskih pisarnah tako prijetno širi. Sicer pa so bili najini partnerji zelo prijazni, posebno na večerji, na katero sva povabila nekaj vodilnih uslužbencev podjetja, ko je vodka posredovala marsikakšno izjavo, ki bi sicer ostala neizgovorjena.

Zaradi velikih presledkov med posameznimi sestanki sva morala najin čas izkoristiti za spoznavanje mesta, ki je polno vsakovrstnih zanimivosti.

(Dalje prihodnjič)

Črno in barvasto v reklami za ribje konzerve

Reklama za ribe in ribje konzerve vedno bolj kaže, da risba ali slika v črni ali mrtvi barvi nima skoraj nobenega učinka več, odkar se je razvila reklama v barvnem tisku. Razlaga je v psihološkem dejstvu, da človek je najprej z očmi, potem z nosom in šele potem z usti. Znan je izrek nekega modrijana, ki se je poslavljajal od sveta s črnim strupom: »Koliko laže bi ga pil, če bi bil zlatorumen kakor vino ali rdeč kakor jagode!«

Če narišemo ali fotografiramo n. pr. naše predjedi v črnem, se nihče ne bo navdušil zanje, toda če jih predstavimo v barvah, v odprtih dozi ali iztresene na krožnik ali celo lepo aranžirane z različnimi okusnimi dodatki, bo slika taka, da je »za ugrizniti!«

Neki nemški pesnik, ne vem kateri, je napisal:

»— wenn dann ein Fleischchen
zart und mild
dazwischen liegt, das ist ein Bild
wie Venus in den Rosen!«

(Če potem mesek nežno in milo leži med povrtnino lepih barv, to je takšna slika kakor Venera med vrtnicami.)

Ta pesnik je torej že pred sedemdesetimi leti naznačil problem barve tunine, ki mora biti rožnata kakor gola Venera, toda evropska Venera, ne indijanska, ne japonska, še manj zamorska. Amerikanci se navdušujejo za »belo« meso, toda popolnoma bela tunina ne vpliva na jedca spodbudno in vablivo, kot ne bi bila lepa Venera, če bi bila njena koža bela. To je mnenje tudi našega zastopnika v Belgiji.

In povrtnina? Ta ga šele »pihne«. Naša predjed, lepo aranžirana na lepem krožniku: belo, zelenkasto, rožnato, rdeče, rumeno... vse barve, ki vzbujajo tek! In vsa ta krasota naših proizvodov je v črnem tisku malo manj kakor blato in saje! Zares je škoda!

K. A.

Delamarisov rižoto

Vem, da je po Slovenskem pravopisu pravilno rižoto, toda pusti mi rižoto, ker je rižoto tudi po japonskem in internacionalnem pravopisu vedno italijanski rižoto.

Kupi riž, kjerkoli hočeš, vse drugo ti dobavi Delamaris! Ko na kupiš Delamarisove različne juhe in prikuhe, ne kupni nikdar samo ene vrste, temveč imej doma na zalogi gobovo juho, fižolovo, grahovo, paradižnikovo, kokošjo, govejo itd. Ne pozabi tudi na kocke Dadin in druge pritlikline. Če boš naredila tako, ne boš nikdar v zadregi, kaj naj skuhaš za kosilo. Posebno če imaš še dovolj riža doma. Na vrečkah boš čitala, kako

skuhaj juho! Ne verjemi, ampak skuhaj rižoto, in sicer vedno z drugačnim okusom in barvo, pač po juhi, ki si jo izbereš. Tako imaš rižoto z gobami, rižoto s fižolom, rižoto z graham, rižoto s paradižnikom, rižoto z govejim sokom ali kokošjo rižoto.

Malo fantazije, pa lahko imaš rižoto z gobami ali paradižnikom, kokošji z graham, goveji s fižolom itd.

Okus in kar se tiče slanosti, začinjenosti, gostote, uravnaš sama po želji družine.

Če ta Delamarisov rižoto serviraš s solato, imaš nedeljsko kosilo.

O. K.

Potovanje tunov

Po ugotovitvah dolgih potovanj tunov na Atlantiku je bilo v zadnjem času dokazano tako dolgo potovanje Sinjeplavutca, ki ga imenujemo po ameriško Bluefin, tudi na Pacifiku, kakor poroča revija »California Fish and Game«. Tun, ki je bil markiran 2. februarja 1958 na točki 28° 45' sev širine in 118° 15' zah. dolžine, je bil zopet ulovljen 23. aprila 1963 na točki 29° 03' sev. širine in 139° 42' vzhodne dolžine. To je pot od otoka Guadalupe pred obalo Kalifornije do 300 milj južno od Tokia. Tun je torej preplaval severni Pacifični ocean. V času med markiranjem in zopetnim ulovom, to je v 62 mesecih, je zrasel za 90 cm in pridobil 230 funtov na teži. Na mesec zraste torej tun za 1,5 cm in pridobi na teži za 3,5 do 4 funte.

(Po AFZ junija 1964)

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi našega dobrega moža in očeta

EDVARDA GAČNIKA

se iskreno zahvaljujemo kolektivu kombinata Delamaris, zlasti pa sborcem pokojnega, za vso izkazano pomoč, tolažbo in razumevanje, ki smo ga bili deležni v tej težki uri. Hvaležni smo tudi občinskemu sindikalnemu svetu in kolektivu Mehanotehnike za nudeno pomoč.

Prisrčna zahvala organizaciji ZB in ZROP za organizacijo pogreba, pevskemu zboru Delamaris za žalostinke, tov. Davorinu Pračku in Ivanu Čoku pa za poslovilne besede na domu in ob grobu.

Iskrena zahvala vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki ste dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Zdenka, otroci Silva, Zmago, Dragan in Edica

Prvi koraki

Verjetno ne boste ugabili, kaj se skriva za gornjim naslovom. Dovolite mi, da vam to povem.

Kombinat me je štipendiral, pa tudi na praksi sem že bila v Delamarisu. Vedela sem, kje bom delala in kdo bodo moji sodelavci. Zame to ni bilo nič novega, novo je bilo le delo, o katerem sem vedela bore malo. Bore malo, boste rekli? Da, prav tako! Veste, ko pride človek iz šole, pozna le teorijo, praksa pa mu je več ali manj tuja. Poznam ljudi, ki mislijo, da je človek, ko pride iz šole, dolžan znati vse. Zelo se motijo. Šola je le teoretična osnova za delo, s prakso pa se je treba šele

seznaniti. Nekaterim je povezovalje s teorijo težje, drugim lažje. So pa tudi taki, ki mislijo, da so si že v šoli nabrali vso učenost.

V začetku mi je bilo težko. Vsako stvar sem morala vprašati, vse mi je bilo novo, in vse se mi je zdelo neznansko težko. Sodelavci so imeli mnogo razumevanja in še več potrpljenja. Z njihovo pomočjo sem se sorazmerno hitro vpepljala v delo. V veliko olajšanje mi je bilo tudi to, da so moji delovni tovariši še mladi in še niso pozabili, kako je bilo takrat, ko so bili oni v enakem položaju kot jaz. Mnogi pa niso bili deležni takega sprejema. Le-ti so mi pri-

povedovali o svojih vtisih in doživljajih, njihovi nadrejeni so s superiornim nastopanjem v njih zadušili vse ideale in voljo do dela. Taki odnosi prav gotovo niso mnogo pripomogli mlademu človeku, ki mu je že samo novo okolje pomenilo dovolj veliko uganko.

Ne bi rada na dolgo in široko razpravljala o teh stvareh, ki so vsakomur več ali manj znane iz lastnih izkušenj. Prvi koraki iz teorije v prakso pogostokrat oblikujejo odnos do dela. Delo lahko postane naša potreba, del nas samih, lahko pa postane le nujnost, ki zagotavlja sredstva za obstoj.

K. M.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. francoski impresio-
nistični slikar, 6. kavčija, varščina,
11. svečan mimohod, 12. trda kovina,
14. vrsta ovac, ki daje najboljše
volno, 15. kraška dolina, 16. ime
črke, 18. zatajitev, 19. neroda, veliko
poleno, 20. kratica znane filmske
družbe, 21. splet las, 22. naziv za
slikarski motiv snemanja s križa,
23. kraj na Koroškem, 24. števnik,
25. sodobni ital. politik (Pietro), 26.
grenko zelišče, 27. kemični element
(znak At), 30. jugoslovanski košar-
kar — reprezentavec, 31. priimek
znane ital. filmske igralkice, 32. pi-
sanje, beležka, 33. človek, ki za
nekaj jamči, 34. mitološki grški
kralj, ki so mu ugrabili ženo He-
leno, 36. javna dajatev, 37. plačilno
sredstvo, 38. dva samoglasnika, 40.
očka, 41. vrsta alkohola, 42. kato-
liški obred dajanja imena otroku,
44. vrsta začimbe, 45. števnik, 46.
velik grški otok, 47. veznik, 48. do-
mači zdravnik, ranocelnik, 49. tuje
moško ime, 50. utopični roman J.
Mencingerja, 52. sredstvo za kur-
jenje, 53. okrasek grških stebrov,
54. gozdni polž brez lupine.

Navpično: 1. eden voditeljev fran-
coske revolucije, 2. spev v operi,
3. žensko ime, tudi naslov Zolaje-
vega romana, 4. skrajšano ime Ed-
vard, 5. kazalni zaimsek, 6. morski
razbojnik, 7. žlahtna vrsta morske
ribe, 8. listnato drevo, 9. pesem hval-
nica, 10. GI, 11. peti del, 13. plan-
ninska cvetlica, 14. hude težave, tr-
pljenje, 15. priimek prvega ameri-
škega kozmonavta, 17. zdravična
travniska rastlina, 19. zdravilo proti
mrzlici, 20. surovina za pridobivanje

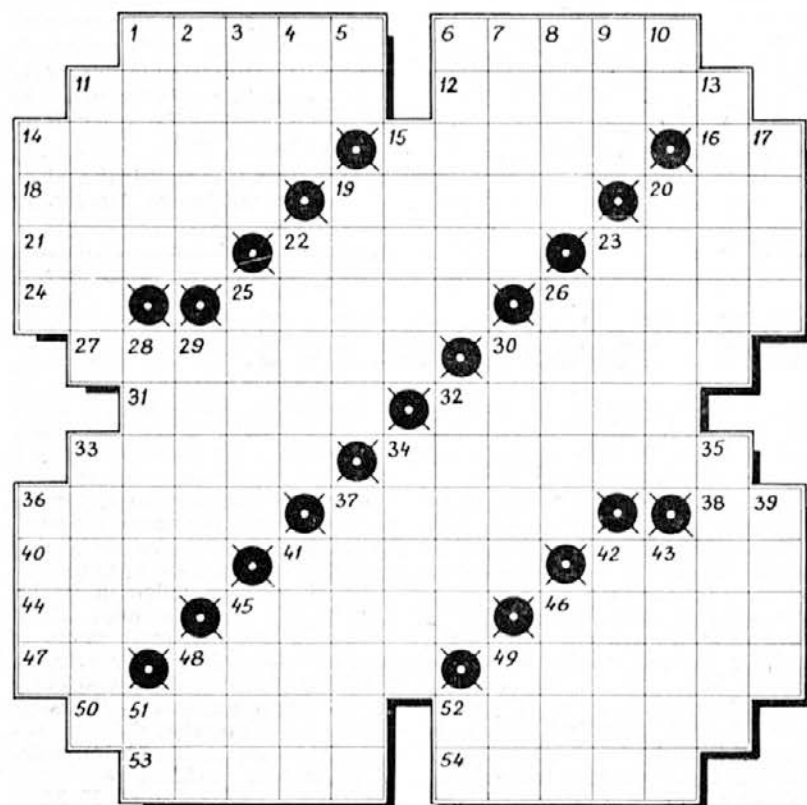
kvasa in špirta, 22. dan v tednu,
23. poldrag kamen, 25. rok za opravi-
lo na sodišču, 26. začimba, 28. po-
znanost, glas, 29. drugi dan v tednu,
30. prekop, ozek prehod, 32. najvišja
točka na nebu, 33. starostna pre-
vleka na površini, 34. merska enota,
35. velik morski rak, 36. partizansko
ime narodnega heroja Staneta Se-
miča, 37. izkrcanje, spust v zaledje
sovražnika, 39. kratica za: italijan-
ski, 41. priimek indijskega predsed-
nika (Krišna), 42. navlača, drobnar-
nije, 43. govornik, 45. naš bivši pro-
izvod, kocke za juho, 46. plemiški
naziv, 48. huda bolezen, 49. nadav,
predplačilo, 51. simbol za kem. ele-
ment barij, 52. mednarodna avtomob-
ilska oznaka za Poljsko.

Rešitev pošljite uredništvu do 20.
februarja 1965.

SLIKOVNA UGANKA

Koliko je stara stiskalnica

Rešitev slikovne uganke

iz 3. štev. Našega glasa

Vprašanje pod sliko v prejšnji številki Našega glasa, čigav je transporter, ki razpada v obratu Iris, zahteva nekoliko daljši odgovor. Transporter je pred dvema letoma nabavila stanovanjska zadruga Delamaris, ki je pričela izkoriščati kamnolom v Irisu za proizvodnjo peska in gramoza.

Ko je proizvodnja stekla, se je pojavilo splošno komunalno podjetje iz Izole s predlogom, da bi mlin za pesek in transporter ter pravico izkoriščanja kamnoloma odstopili njim v zameno za ca. 1.100 kubikov materiala, kolikor bi ga zadruga potrebovala za prvo etapo gradnje 13 stanovanjskih hiš in dovoznih cest. Zadevna pogodba je bila podpisana, vendar je splošno komunalno podjetje izpolnilo le približno polovico svojih obveznosti, ker je menda zaradi nerentabilnosti opustilo proizvodnjo v našem kamnolomu. Stanovanjska zadruga je seveda vztrajala pri izvršitvi pogodbe in ker s pogodbenik ni kazal pripravljenosti, da bi izpolnil svojo obveznost, je zadevo predala sodišču. Po prvi obravnavi je prišlo do sporazuma, po katerem je Splošno komunalno podjetje vrnilo mlin in transporter stanovanjski zadrugi, ta pa je celotna osnovna sredstva prodala nekemu privatniku, ki se je obvezal zadrugi dobaviti v zameno potrebni gramoz in pesek.

Tako se je celotna zadeva likvidirala nekaj dni pred izidom zadnje številke Našega glasa, tako da je bila ob izidu te številke zopet lastnik transporterja stanovanjska zadruga, novi lastnik pa je začel demontažo pred nekaj dnevi.

M. R.

Rešitev križanke

IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. drvar, 6. Čiovo, 11. Gradež, 12. Aspern, 14. premog, 15. brkač, A. A. (Anton Aškerc), 18. rotor, 19. Padež, 20. zid, 21. Ihan, 22. Harar 23. rese, 24. ma, 25. Moriš, 26. Katun, 27. rokomet, 30. oniks, 31. sosed, 32. orači, 33. saper, 34. Krapina, 36. vihar, 37. grede, 38. p. s., 40. ranč, 41. Arosa, 42. ozon, 44. are, 45. Utant, 46. Otelo, 47. Ni, 48. arena, 49. prenos, 50. satani, 52. Hrebn, 53. balet, 54. pilot.

Navpično: 1. dreta, 2. Ramon, 3. vdor, 4. AEG, 5. rž, 6. čardaš, 7. isker, 8. opaž, 9. več, 10. or, 11. Grohar, 13. Naisus, 14. prim, 15. barit, 17. Aden, 19. Pared, 20. Zetkin, 22. Homer, 23. Raiči, 25. Moser, 26. Knapc, 28. osahne, 29. kopač, 30. orada, 32. Orest, 33. Siaris, 34. krona, 35. Apolon, 36. vran, 37. granit, 39. SNOS (Slovenski narodnoosvobodilni svet), 41. Atene, 42. Otelo, 43. zenit, 45. Ural, 46. ore, 48. ata, 49. pri, 51. a, b, 52. h, p.